

VPLIV ČLOVEKA NA NARAVO - TRAVNIKI

TEORETIČNO OZADJE

Travniki so nastali kot posledica človekovega vpliva na okolje. Ponekod na odročnih in bolj nedostopnih krajih, kjer košnja s sodobno mehanizacijo ni mogoča, se travniki že zaraščajo. Tudi te vrste travnišč imajo poseben naravovarstveni pomen, saj se je na njih ustvarila posebna biodiverziteta.

Pomladi in poleti boste enostavno prepoznali, da so travniki različno obdelani. Nekateri so zelo pisani, na drugih pa je med travo prisoten predvsem regrad.

Ali veste, da lahko na enem kvadratnem metru travnika najdemo kar 80 rastlinskih in živalskih vrst!

Da bi ohranili tako pestrost, je priporočljiva košnja trave le enkrat do dvakrat letno. Prvikrat moramo kositi potem, ko so rastline že tvorile semena, živali pa so vzredile svoj zarod. Travo nato posušimo na travniku (tako bodo semena ostala tam) ter nato odstranimo s travnika. Paša živine naj ne poteka celo leto, priporočljivo je, da živino selimo z enega travnišča na drugega. Kadar dodajamo umetna gnojila, vplivamo na razmere, katere ustrezajo le določenim rastlinam – zato bo na teh travnikih manj pestrosti oziroma ti travniki ne bodo pisani in na njih bo manj drugih organizmov.

Poleg intenzivne rabe tal pa travnišča ogroža tudi gradnja infrastrukture in urbanizacija.

Izvleček iz priporočil o kmetijstvu na območjih Natura 2000:

Priporočila:

Kosimo s čim lažjo mehanizacijo, saj težki stroji povzročajo zbitost tal. Posledica zbitih tal je onemogočeno pronicanje vode, kisika in hranil v tla, omejen razvoj korenin ter v primeru večjih padavin večja izpostavljenost poplavljanju in eroziji.

Košnjo s spravilom sena opravimo vsaj enkrat letno in s tem preprečimo zaraščanje.

Omejimo uporabo mineralnih gnojil. Ob gnojenju nekatere vrste prej cvetijo in tvorijo semena hitreje kot druge ter na ta način izpodrivajo bolj občutljive vrste s travnika. Najbolj občutljive vrste, npr. orhideje, sploh ne prenesejo mineralnih gnojil.

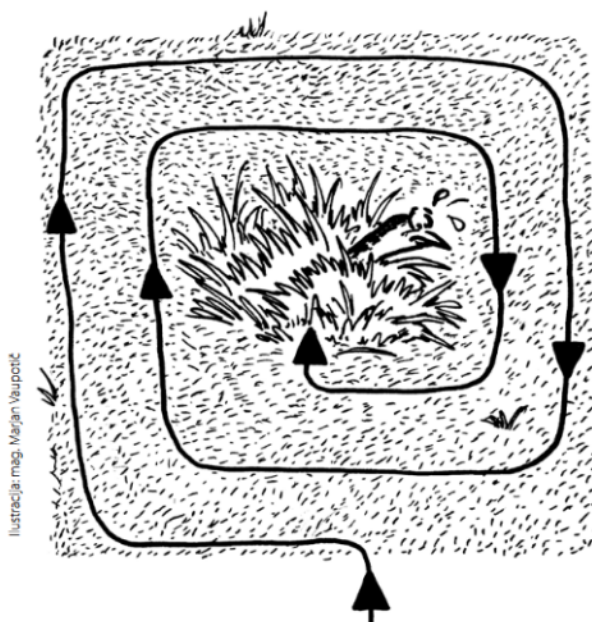
Ohranjamo vlažne travnike, saj so bivališče mnogih zelo ogroženih živalskih in rastlinskih vrst. Ne kopljimo izsuševalnih jarkov, saj tla s tem postanejo trda in zbita ter ptice (npr. veliki škurh) ne morejo do hrane. Če pa jarki že obstajajo, jih čistimo izven gnezditvene sezone.

Število pašnih živali prilagodimo ekološkim razmeram travnika. Če je živali preveč, povzročajo zbitost tal in odnašanje prsti, če pa je živali premalo, se zemljišče prične zaraščati. Tako kot prezgodnja košnja tudi prezgodnja paša ni dobra, saj rastline ne uspejo docveteti in ustvariti semen za razmnoževanje.

Kosimo od sredine travnika navzven ali z ene strani travnika proti drugi, da se prostoživeče živali lahko umikajo pred kosilnico po še nepokošenem delu.

Najprimernejše je sušenje sena na travniku, saj s tem omogočimo vnos semen v tla in njihovo kaljenje ter ne prekinemo razvoja metuljev in hroščev.

Pomembna je pravilna izbira časa košnje. Prva košnja naj bo, ko so rastline že odvrgle semena in ko je večina prostoživečih živali že vzredila svoj zarod. Priporočen je vsaj enotedenski zamik košnje sosednjih površin, saj visoka trava nudi zavetje živalim in njihovim mladičem.

Ilustracija: mag. Marjan Vaupotic

Za živali neustrezen (levo) in ustrezen tip košnje (desno).

Foto: mag. Slavko Polak

Mladiči kosca so poginili v prvih dneh po izvalitvi zaradi zgodnje košnje.

Prva košnja se na intenzivno gojenih travnikih prične že sredi maja, ko večina travniških ptic še gnezdi. Zgodnja košnja uniči na primer 60 % mladičev kosca.

Podobno kot mladiči, se tudi veliko odraslih travniških ptic pred nevarnostjo ne umakne na pokošeni del travnika, pač pa do konca iščejo zavetje v nepokošeni travi. Na koncu poginejo pod zadnjim rezom kosilnice, v še zadnji nepokošeni zaplati trave.

Vir: <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/9-natura-2000/file>